

СТАНОВИЩЕ

от проф. Димитър Зашев

за дисертационния труд

на

Светлана Проданова Александрова

на тема

КУЛТУРНИ ПОЛИТИКИ В ЕВРОПЕЙСКИ СЪЮЗ. МЕЖДУ ДЕМОКРАЦИЯ И ДЕМОКРАТИЗАЦИЯ НА КУЛТУРАТА: ПОЛИТИКИ НА УЧАСТИЕ

Светлана Александрова се е насочила към актуална тема, посветена на европейските културни политики и приложимостта и въздействието им в българските условия днес. Изследването, доколкото ми е известно, е тематично първият научен труд у нас в областта на европейските културни политики с оглед ролята на неправителствения сектор в тази област, включващ културното участие, разнообразие, развитие и прилагане на програма Европейска столица на културата в България.

Самата авторка уточнява: „проблематизирането на националните културни политики, спрямо практиките на участие дава възможност да се проследи тяхното приложение в български контекст.”

В труда е ценен прочитът на широк кръг научни текстове, посветени на този род проблематика, включващ културно разнообразие, културна статистика, историческото проследяване на културната политика на Европейски съюз, модели на политика, като правилно се проследяват и по-ранни периоди, които несъмнено оказват влиянието си и до момента.

Проследен е също паралелният развой на настоящата българска културна политика, като са подчератани някои съществени разлики – доминираща подкрепа за елитарни културни практики, съпроводена с известно negliжиране на равнопоставено участие в културния живот. В дисертацията удачно се отделя специално място на

методите, чрез които се прави изследването, комбинирайки теоретични подходи и собствено емпирично изследване на докторантката.

В първа глава тя представя различни ориентации към изследване на културата от перспективата на политиката с оглед на въпроси като идентичност, гражданско участие, демократизация и демокрация, културно разнообразие. При теоретичния, свързан с гражданското участие подход, са разгледани примери на открояване на културните права видени като ‘заемане на позиция – включващи образование, знание, информация, достъп’.

Дисертацията се отличава с последователно изградена структура, съдържаща и теоретичен подход, и дефиниции, и културнополитически анализ, и социокултурен контекст. Основателно е обърнато внимание на противоречията в Българската културна политика е видяна в нейната сложност и противоречивост, изразена посредством централизация и децентрализация, демократизация и културна демокрация, риторика, съответно официална статистика и действителна ситуация на културен живот в страната, но и посредством противоречивостта на неолибералния подход към културата.

При анализа се посочват принципите на европейската културна политика, като разнообразие и участие и практическата им приложимост на ниво общинска политика, с оглед участието на неправителствените творчески организации и тяхна собствена проектна дейност, включително изграждане на партньорства между местни власти и НПО в културната сфера. Всичко това е добре подплатено с фактология. Не е изпусната и друга съществена европейска инициатива - в труда се изследва началото и най-важните отличителни черти на програмата ‘Европейска столица на културата’ в България’.

Сред приносните моменти в дисертационния труд бих открил преди всичко дефинирането и анализа на идеята за културно участие, интерпретирана както от гледна точка на развитието ѝ в контекста на европейската културна политика, така и от гледна точка на спецификата на нейната приложимост в националния и локален контекст.

Също така изследванията в дисертацията имат приносен характер и по посока на:

1) Ролята на европейската културна политика в България в последните две десетилетия на 21 век, върху широката общественост, като фактор за културнополитически промени в страната.

2) Обяснени са важни специфични понятия от различни перспективи, свързани със съвременното културнополитическо мислене и действие.

3. Паралелно, с въздействието на програма ‘Европейска столица на културата’ през последните години, може да се обяснят и отношенията между културни администратори, държавни институции, неправителствен сектор, творци и публики, културна публицистика и културна политика в България.

В заключение: ще подчертая, че трудът поставя актуални въпроси, които откриват поле за следващи разработки в областта на европейската и националната културна политика, а вероятно и перспективи за плодотворни съвместни проекти между държавен и неправителствен сектор в културата и между различни участници в културното поле. Като имам предвид качествата на дисертационния труд убедено предлагам на научното жури да присъди на Светлана Александрова образователната и научна степен „доктор”.

проф. Димитър Зашев